

စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
မြန်မာကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့

myantrade

ကော်ဖီ

၂၀၂၂ ခုနှစ်

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အဘက်ဘက်မှ ဝိုင်းဝန်းကူညီ ပေးကြပါသော မြန်မာကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၊ ပြည်တွင်း ကုန်သွယ်မှုဌာနခွဲမှ အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းများအား ကျေးဇူးအထူး တင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

မြန်မာကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့

ကော်ဖီ

နိဒါန်း

၁။ ကော်ဖီသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း၌ လူကြိုက်အများဆုံး အဖျော်ယမကာတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ကဖိန်းဓာတ်ပါဝင်မှု ပိုများသောကြောင့် အခြားသော သဘာဝထုတ်ကုန်များ ဖြစ်သည့် လက်ဖက်ရည်နှင့် ကိုကိုးတို့ထက်ပို၍ ကော်ဖီကို လူကြိုက်များလေ့ရှိပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာက အီသီယိုးပီးယားကုန်းမြင့်၌ ကော်ဖီတောများမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်း၌ အာဖရိက၊ အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကရှိ အပူပိုင်းနိုင်ငံများတွင် ကော်ဖီစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ပြီး တင်ပို့ရောင်းချလာခဲ့ပါသည်။

၂။ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုအပေါ် မူတည်၍ ဘရာဇီးလ်နှင့် ဗီယက်နမ်ကဲ့သို့ နိုင်ငံများသည် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏနှင့် သင့်လျော်သော ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှုအခြေအနေများအရ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှု အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်ပါသည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှုအများဆုံးဖြစ်ကာ ကော်ဖီစေ့ (စိမ်း) မက်ထရစ်တန် ၃.၆ ဘီလီယံ ထုတ်လုပ်ပြီး ဗီယက်နမ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံတို့က အသီးသီး ရပ်တည်လျက်ရှိကြသည်။

ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အဓိကအချက်
အလက်များ

၃။ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အဓိက
အချက် ၅ ချက်ရှိပါသည် -

(က) ကော်ဖီစေ့သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒုတိယ
ကုန်သွယ်မှုအများဆုံးဖြစ်သည်။ ကော်ဖီစေ့ သည်
ဓာတ်ဆီပြီးလျှင် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်၌ ကုန်
သွယ်မှုအများဆုံး ကုန်စည်ဖြစ်ပါသည်။
ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုသည် ကမ္ဘာ့
တောင်ဘက်ပိုင်းရှိ နိုင်ငံများတွင် ပြုလုပ်
ပြီး ကုန်ချော ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်
တင်ပို့ ရောင်းချခြင်းကို ကမ္ဘာ့ မြောက်ပိုင်း
ရှိ နိုင်ငံများမှ အများစုလုပ် ကိုင်ခြင်းဖြင့်
ကော်ဖီ ကုန်သွယ်မှုသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ
ဖြစ်စဉ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးသက်
ရောက်မှု၏ သိသာသော အမှတ်လက္ခဏာ
တစ်ခုဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍
ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှုသိသိသာသာ
တိုးတက်လာခဲ့ရာယနေ့အချိန်တွင် တစ်နှစ်
လျှင် ကော်ဖီအိတ်ပေါင်းသန်း ၁၅၀ (တန်ချိန်

အားဖြင့် ၉ သန်းကျော်) ထုတ်လုပ်လျက် ရှိပါသည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ် မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ် စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုတန်ချိန် ၆.၅ သန်း အနက်တန်ချိန် ၅ သန်းကို ကမ္ဘာ တစ်လွှားသို့ တင်ပို့ရောင်းချပါသည်။

(ခ) ကမ္ဘာတစ်လွှားမှ တောင်သူ ၂၅ သန်း ကျော် ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုတွင် ပါဝင်သည်။ အစော ပိုင်းတွင် ယီမင်နှင့် အီသီယိုးပီး ယားနိုင်ငံ တို့မှ ထွက်ရှိသော ကော်ဖီကို လက်ရှိအချိန်၌ အပူပိုင်းဒေသရှိ နိုင်ငံ ပေါင်း ၅၀ ကျော်တွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် လျက်ရှိပါသည်။ တစ် ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့်ကြည့်လျှင် လူဦး ရေ ၂၅ သန်းခန့်မှာ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်စပ်ပြီး အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနေကြဟုဆို သော်လည်း လူဦးရေသန်း ၁၀၀ ခန့်မှာ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းသော လယ်သမားများကိုလည်း စိုက်ပျိုးမြေ ဟက် တာ ၁၀ ခန့်သာ ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေပိုင်ရှင်

အသေးစားများမှ ချုပ်ကိုင်ထားပါသည်။ လက်တင်အမေရိက၊ အာဖရိကနှင့် အာရှ တို့တွင် စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်သည့် ကော်ဖီကို အမေရိကန်၊ ဥရောပနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့က အဓိက သောက်သုံးကြပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် အစောပိုင်းနှစ်တွင် အဆိုပါသုံး နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ တင်ပို့ရောင်းချမှု၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကိုတင်သွင်းကြပါသည်။

(ဂ) ကမ္ဘာ့ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှု၏ ၇၀ ရာခိုင် နှုန်းကို လက်တင်အမေရိကမှ ထုတ်လုပ် သည်။ ကမ္ဘာ့ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှု ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ထုတ်လုပ်သည့် လက်တင် အမေရိကသည် ကော်ဖီဈေးကွက်ကို လွှမ်း မိုးချုပ်ကိုင်ထားပြီး အာရှမှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ အာဖရိကမှ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးပါ ဝင်ပါသည်။ ကော်ဖီသည် ကမ္ဘာ့တောင် ဘက်ပိုင်းရှိ နိုင်ငံအချို့တွင် အဓိကဝင်ငွေရ လမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - ကော်ဖီ သည် ဝွာတီမာလာ၊ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံနှင့် အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံတို့၏ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်

ဝင် ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း၊
 ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်နှင့် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း
 အဖြစ် အသီးသီးပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၀
 ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အမေရိကန်အလယ်
 ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ရာသီဥတုဆိုး ရွားမှု
 နှင့် ရွက်ပိုးကျခြင်း ကဲ့သို့သော ရောဂါ ဖြစ်
 ပွားမှုကြောင့် ကော်ဖီအထွက် နှုန်းကျဆင်း
 ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးအပေါ်
 ထိခိုက်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံး
 အတိုင်းအတာဖြင့် ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှုအရ
 ကြည့်လျှင် ဘရာဇီးလ်သည် ထုတ်လုပ်မှု
 အများဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်သကဲ့သို့ အများဆုံး
 တင်ပို့ရောင်းချသည့် နိုင်ငံလည်းဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) ကော်ဖီသည် ရေပြီးလျှင် ဒုတိယ သောက်
 သုံးမှုအများဆုံး အဖျော်ယမကာဖြစ်သည်။
 ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းနေ့စဉ် ကော်ဖီသောက်ဆုံး
 မှုမှာ ခွက်ရေ ၂.၆ ဘီလီယံ ရှိသည်ဟု ခန့်
 မှန်းချက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ သောက်
 သုံးမှု အများဆုံးနိုင်ငံမှာ ဥရောပ နိုင်ငံများ
 ဖြစ်ပြီး ဖင်လန်နိုင်ငံသည် လူတစ်ဦး၏ တစ်

နှစ်လျှင်ကော်ဖီ ၁၂ ကီလိုသောက်သုံးမှုဖြင့် ဦးဆောင်နေပြီး၊ ၉.၉ ကီလိုဖြင့် နော်ဝေး နိုင်ငံမှ ဒုတိယအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါ သည်။ အဆင့် ၁၇ အဖြစ် ရပ်တည်နေသည့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ လူတစ်ဦးချင်း တစ်နှစ်ပတ် လုံး လက်ဖက်ရည်သောက်သုံးမှု ၀.၂၅ ကီလိုရှိသော်လည်းကော်ဖီ သောက်သုံးမှု မှာ ၅.၄ ကီလိုရှိ ပါသည်။ ပြီးခဲ့သော ဆယ်စု နှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ကော်ဖီ သောက်သုံးမှု သိသိသာသာမြင့်တက်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၀ နှင့် ၂၀၁၀ ကြားကာလအတွင်း လူတစ်ဦးချင်း သောက်သုံးမှုပမာဏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်တက်သွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(င) ၂၀၂၆ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့အော်ဂဲန်နစ် ကော်ဖီ ဝယ်လိုအား နှစ်ဆခန့်မြင့်တက်လာနိုင် သည်။ ဈေးကွက်ပမာဏအားဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၆.၈ ဘီလီ ယံခန့် ရှိခဲ့သည့် အော်ဂဲန်နစ် ကော်ဖီသည် ၂၀၂၆ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၂.၆ ဘီလီယံ ရှိလာမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါ

သည်။ ကမ္ဘာ့ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှု၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည့် Arabica ကော်ဖီ မျိုးကွဲများ (၄၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည့် Robusta နှင့် ယှဉ်လျှင်) အော်ဂဲန်နစ် ကော်ဖီဈေးကွက်ကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင် သွားနိုင်ပါသည်။ ကော်ဖီသောက်သုံးခြင်းကြောင့် ရရှိနိုင်မည့်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အကျိုးရလဒ်များ(ဥပမာ - ကော်ဖီသောက်သုံးခြင်းကြောင့် ကိုလက်စထရောကျဆင်းစေခြင်း၊ ကိုယ်ခံစွမ်းအား မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အာရုံကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများကာကွယ်ပေးခြင်း)နှင့်အတူ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသည့် ထုတ်ကုန်များကို ရွေးချယ်အသုံးပြုသည့် စားသုံးမှု ပုံစံပြောင်းလဲလာခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် အော်ဂဲန်နစ် ကော်ဖီဝယ်လိုအားမြင့်တက်လာနိုင်ခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၄။ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုပေါ်မူတည်၍ ဘရာဇီးလ်နှင့် ဗီယက်နမ်ကဲ့သို့ နိုင်ငံများသည် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏနှင့် သင့်လျော်သော ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှု အခြေအနေများအရ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှု အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံများ ဖြစ်ပါသည်။ ဘရာဇီးလ်

နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှု အများဆုံး ဖြစ်ကာ ကော်ဖီစေ့ (စိမ်း) မက်ထရစ်တန် ၃.၆ ဘီလီယံ ထုတ်လုပ်ပြီး ၎င်းနောက်တွင် ဗီယက်နမ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံတို့က အသီးသီးရပ် တည်လျက်ရှိကြသည်။

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၅။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ အထိ ကမ္ဘာ့ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေဇယားအရ ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံသည် ကော်ဖီအများဆုံးထုတ်လုပ် သည့်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် ကိုလံဘီယာ နိုင်ငံ တို့သည် ဒုတိယနှင့် တတိယကော်ဖီအများဆုံးထုတ် လုပ်သည့် နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်သည့်နိုင်ငံများ

Thousand 60 - Kilogram Bags

စဉ်	နိုင်ငံ	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၀၂၀-၂၀၂၁
၁	Brazil	၅၂၀၀၀	၆၆၅၀၀	၆၀၅၀၀	၆၉၉၀၀
၂	Vietnam	၂၉၃၀၀	၃၀၄၀၀	၃၁၃၀၀	၂၉၀၀၀
၃	Colombia	၁၃၈၂၅	၁၃၈၇၀	၁၄၁၀၀	၁၄၃၀၀
၄	Indonesia	၁၀၄၀၀	၁၀၆၀၀	၁၀၇၀၀	၁၀၇၀၀
၅	Ethiopia	၇၀၅၅	၇၃၅၀	၇၄၇၅	၇၆၀၀
၆	Uganda	၄၆၀၀	၄၆၅၀	၅၄၇၅	၆၀၀၀
၇	Honduras	၇၆၀၀	၇၅၁၅	၅၆၀၀	၆၂၃၆
၈	India	၅၂၆၆	၅၃၂၅	၄၉၆၇	၅၁၅၀
၉	Peru	၄၃၇၅	၄၃၉၀	၃၉၂၅	၃၃၆၉
၁၀	Mexico	၄၀၀၀	၃၅၅၀	၃၇၀၀	၃၅၃၀
၁၁	Guatemala	၃၇၈၀	၃၇၇၀	၃၆၄၅	၃၃၃၀
၁၂	Nicaragua	၂၇၃၀	၂၉၅၀	၂၇၅၅	၂၆၃၀
၁၃	Malaysia	၂၀၀၀	၂၀၀၀	၁၉၀၀	၂၀၀၀
၁၄	China	၁၉၂၅	၂၂၀၀	၁၉၀၀	၁၈၀၀
၁၅	Costa Rica	၁၅၂၅	၁၂၅၀	၁၄၆၆	၁၄၇၂
၁၆	Cote d'Ivoire	၁၂၅၀	၂၀၀၀	၁၇၂၅	၁၀၆၀
၁၇	Tanzania	၁၁၅၀	၁၃၀၀	၁၂၅၀	၁၃၅၀
၁၈	Kenya	၇၂၀	၈၅၀	၇၅၀	၇၀၀
၁၉	Papua New Guinea	၈၁၀	၉၆၅	၈၂၅	၇၀၀
၂၀	Thailand	၇၀၀	၆၅၀	၇၀၀	၆၀၀
၂၁	El Salvador	၆၆၀	၆၅၄	၅၁၀	၅၁၉
၂၂	Venezuela	၅၇၅	၅၈၅	၅၅၀	၄၈၀
၂၃	Cameroon	၄၂၅	၄၅၀	၄၇၅	၅၀၀
၂၄	Philippines	၄၅၀	၄၂၅	၄၅၀	၄၂၅
၂၅	Laos	၄၅၀	၃၇၅	၄၄၀	၄၀၀
၂၆	Other	၂၀၄၃	၁၉၅၀	၂၂၃၃	၂၀၆၀
	Total	၁၅၉၈၁၄	၁၇၆၆၂၄	၁၆၉၃၁၆	၁၇၅၈၁၁

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ စားသုံးမှုအခြေအနေ

၆။ ၂၀၁၇ -၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ အထိ ကမ္ဘာ့ကော်ဖီစားသုံးမှု အခြေအနေမှာ ဥရောပသမဂ္ဂ(EU)နိုင်ငံများဖြစ်ပြီး၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတို့သည် ဒုတိယနှင့်တတိယကော်ဖီအများဆုံးစားသုံးသည့် နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ စားသုံးသည့်နိုင်ငံများ

Thousand 60 - Kilogram Bags

စဉ်	နိုင်ငံ	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၀၂၀-၂၀၂၁
၁	European Union	၄၂၀၆၅	၄၂၀၉၂	၄၀၂၆၄	၄၀၉၆၆
၂	United States	၂၅၅၅၇	၂၇၁၆၂	၂၆၀၄၉	၂၅၉၄၄
၃	Brazil	၂၂၄၂၀	၂၃၂၀၀	၂၂၉၉၄	၂၃၃၀၇
၄	Japan	၈၂၃၁	၇၈၉၇	၇၆၁၀	၇၃၅၄
၅	Philippines	၆၅၅၀	၆၁၂၅	၆၁၂၀	၆၆၀၅
၆	Canada	၄၇၅၀	၄၈၈၅	၄၈၃၀	၄၉၉၅
၇	Indonesia	၃၅၆၀	၄၃၀၀	၄၉၀၀	၄၄၅၀
၈	China	၂၉၀၀	၃၀၀၀	၃၆၀၀	၄၂၀၀
၉	Russia	၄၄၆၅	၄၉၄၅	၄၆၂၅	၄၁၆၅
၁၀	United Kingdom	၃၇၈၅	၃၉၉၅	၃၈၈၀	၂၉၁၅
၁၁	Vietnam	၂၈၈၀	၂၉၄၀	၃၁၀၀	၃၁၀၀
၁၂	Korea, South	၂၆၄၅	၂၇၇၀	၂၉၈၀	၂၉၉၅
၁၃	Ethiopia	၃၁၅၀	၃၁၉၃	၃၁၄၀	၃၀၀၀
၁၄	Mexico	၂၂၉၅	၂၅၈၀	၂၆၂၀	၂၅၃၀
၁၅	Colombia	၁၆၅၀	၁၉၂၅	၁၈၀၀	၂၁၀၀
၁၆	Australia	၁၉၀၀	၂၀၄၀	၁၉၆၀	၂၀၅၅
၁၇	Algeria	၂၃၀၀	၂၃၄၀	၂၀၄၀	၂၂၄၀
၁၈	Switzerland	၁၅၂၅	၁၄၆၀	၁၄၇၀	၁၄၈၀
၁၉	Turkey	၈၆၅	၁၂၀၅	၁၂၁၅	၁၁၆၅
၂၀	Ukraine	၁၁၀၅	၁၁၄၅	၁၂၇၀	၁၂၃၅
၂၁	India	၁၂၁၅	၁၂၅၀	၁၁၇၀	၁၁၈၀
၂၂	Saudi Arabia	၉၃၅	၉၈၀	၁၀၄၀	၁၂၀၀
၂၃	Jordan	၇၇၅	၈၃၅	၇၇၀	၈၆၅
၂၄	Venezuela	၁၂၀၇	၁၂၀၄	၉၅၆	၈၁၆
၂၅	Serbia	၇၅၅	၈၀၀	၈၀၅	၈၃၅
၂၆	Other	၁၀၉၀၅	၁၀၂၅၂	၁၀၀၃၅	၁၀၆၀၃
	Total	၁၆၀၃၈၀	၁၆၅၅၃၀	၁၆၂၂၄၃	၁၆၃၄၁၀

<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/m900nt40f/pr76q81c/0v>

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီတင်ပို့မှုအခြေအနေ

၇။ ကမ္ဘာ့ကော်ဖီတင်ပို့မှုအခြေအနေမှာ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀-၂၀၂၁အထိ ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံသည် ကော်ဖီ အများဆုံးတင်ပို့သည့်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယနှင့် တတိယ အများဆုံးတင်ပို့သည့်နိုင်ငံများမှာ ဗီယက်နမ်နှင့် ကိုလံဘီယာ နိုင်ငံတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ တင်ပို့သည့်နိုင်ငံများ

Thousand 60 - Kilogram Bags

စဉ်	နိုင်ငံ	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၀၂၀-၂၀၂၁
၁	Brazil	၃၀၄၅၄	၄၁၄၂၆	၄၀၂၅၆	၄၅၆၇၃
၂	Vietnam	၂၉၉၀၇	၂၈၃၁၈	၂၇၃၂၆	၂၅၃၀၀
၃	Colombia	၁၂၇၂၅	၁၃၆၁၅	၁၂၉၈၀	၁၂၇၃၅
၄	Indonesia	၈၀၁၀	၆၁၅၀	၇၁၅၂	၇၈၇၂
၅	Honduras	၇၂၂၅	၆၉၁၀	၄၉၀၀	၆၀၁၀
၆	India	၆၁၄၈	၅၇၇၈	၅၁၈၅	၅၇၉၄
၇	Uganda	၄၃၀၀	၄၄၅၀	၅၃၅၀	၅၉၀၀
၈	Ethiopia	၃၈၉၃	၄၁၇၅	၄၁၃၅	၄၆၇၅
၉	Peru	၄၁၈၅	၄၂၉၃	၃၇၂၀	၃၃၂၆
၁၀	Guatemala	၃၄၅၅	၃၆၀၄	၃၂၂၀	၃၆၇၉
၁၁	Other	၂၃၂၆၇	၂၄၁၄၇	၂၄၂၄၅	၂၃၁၅၁
	Total	၁၃၃၅၆၉	၁၄၂၈၆၆	၁၃၈၄၆၉	၁၄၄၁၁၅

<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/m900nt40f/pr76g>

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီတင်သွင်းမှုအခြေအနေ

၈။ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ကာလအထိ ကမ္ဘာ့ကော်ဖီအများဆုံး တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံမှာ ဥရောပ သမဂ္ဂ (EU) နိုင်ငံများဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယနှင့်တတိယကော်ဖီ အများဆုံးတင်သွင်းသည့်နိုင်ငံများမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံများ

Thousand 60 - Kilogram Bags

စဉ်	နိုင်ငံ	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၀၂၀-၂၀၂၁
၁	European Union	၄၄၅၁၀	၄၅၈၉၀	၄၄၄၆၀	၄၃၅၇၅
၂	United States	၂၄၇၇၅	၂၈၀၂၀	၂၅၀၆၀	၂၅၅၂၅
၃	Japan	၇၇၂၀	၈၃၂၀	၇၂၉၀	၇၁၅၀
၄	Philippines	၆၁၀၀	၆၁၀၀	၅၆၇၀	၆၁၈၀
၅	Canada	၄၇၅၀	၄၈၈၅	၄၈၃၀	၄၉၉၅
၆	Russia	၄၄၆၅	၄၉၄၅	၄၆၂၅	၄၁၆၅
၇	United Kingdom	၃၇၈၅	၃၉၉၅	၃၈၈၀	၂၉၁၅
၈	China	၂၆၁၅	၂၆၂၅	၂၉၃၅	၃၈၀၄
၉	Switzerland	၂၇၅၀	၂၈၁၀	၃၀၃၀	၃၄၅၀
၁၀	Korea, South	၂၆၄၅	၂၇၇၀	၂၉၈၀	၂၉၉၅
၁၁	Other	၂၅၅၄၃	၂၇၂၁၁	၂၆၀၃၀	၂၆၈၈၂
	Total	၁၂၉၆၅၈	၁၃၇၇၇၁	၁၃၀၇၉၀	၁၃၁၆၃၆

<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/m900nt40f/pr76e081c/0v838>

၉။ ကမ္ဘာ့ကော်ဖီဈေးနှုန်း(လအလိုက်) ဖြစ်ပေါ်ခဲ့မှု အခြေအနေမှာ အာရှဗိမာန်ကော်ဖီဈေးနှုန်းသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း ဇန်နဝါရီလနှင့်ဖေဖော်ဝါရီလတို့တွင် ဈေးနှုန်းအမြင့်ဆုံး ရောက်ရှိခဲ့သော်လည်း တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် USD (၅.၂၃)မှ၊ (၃.၉၄) အထိကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အောက်တိုဘာလနှင့်နိုဝင်ဘာလတို့တွင် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် USD (၃.၉၅)၊ (၄.၀၆)ဖြင့် ဈေးနှုန်းအမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလနှင့်ဒီဇင်ဘာလတို့တွင် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် USD (၃.၆၇)၊ (၃.၄၈)အထိ ဈေးနှုန်း ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် USD (၅.၉၁)ဖြင့် ဒီဇင်ဘာလ၌ ဈေးနှုန်းအမြင့်ဆုံးနှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၌ ဈေးနှုန်းသည် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် USD(၆.၁၇)အထိ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။

ကော်ဖီ (အာရေဗီးကား) လအလိုက် ဈေးနှုန်း

USD / ကီလိုဂရမ်

စဉ်	လအမည်	၂၀၁၂	၂၀၁၃	၂၀၁၄	၂၀၁၅	၂၀၁၆	၂၀၁၇	၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
(က)	ဇန်နဝါရီ	၅.၂၃	၃.၄၇	၂.၉၃	၄.၁၉	၃.၂၀	၃.၇၂	၃.၀၆	၂.၈၃	၃.၁၃	၃.၅၄	၅.၉၈
(ခ)	ဖေဖော်ဝါရီ	၄.၉၄	၃.၃၀	၃.၈၃	၃.၉၄	၃.၂၆	၃.၆၇	၃.၀၀	၂.၈၃	၂.၉၉	၃.၆၇	၆.၁၇
(ဂ)	မတ်	၄.၄၄	၃.၃၀	၄.၇၂	၃.၅၄	၃.၄၇	၃.၅၃	၂.၉၈	၂.၇၃	၃.၂၇	၃.၆၈	၅.၇၀
(ဃ)	ဧပြီ	၄.၂၂	၃.၃၀	၄.၉၃	၃.၆၂	၃.၄၀	၃.၄၃	၂.၉၆	၂.၆၇	၃.၄၁	၃.၇၂	
(င)	မေ	၄.၀၇	၃.၂၄	၄.၇၂	၃.၄၉	၃.၄၂	၃.၃၁	၂.၉၉	၂.၆၆	၃.၃၀	၄.၁၁	
(စ)	ဇွန်	၃.၇၂	၃.၀၅	၄.၃၆	၃.၅၂	၃.၆၅	၃.၁၆	၂.၉၅	၂.၈၆	၃.၁၂	၄.၂၄	
(ဆ)	ဇူလိုင်	၄.၂၀	၃.၀၅	၄.၃၄	၃.၄၁	၃.၇၉	၃.၃၀	၂.၈၈	၂.၉၉	၃.၂၄	၄.၅၀	
(ဇ)	ဩဂုတ်	၃.၈၅	၂.၉၈	၄.၇၀	၃.၄၆	၃.၆၉	၃.၃၀	၂.၇၆	၂.၇၈	၃.၆၀	၄.၇၇	
(ဈ)	စက်တင်ဘာ	၃.၉၅	၂.၉၂	၄.၆၄	၃.၂၂	၃.၈၉	၃.၂၃	၂.၆၇	၂.၈၄	၃.၆၇	၄.၉၇	
(ည)	အောက်တိုဘာ	၃.၈၂	၂.၈၄	၄.၉၇	၃.၃၈	၃.၉၅	၃.၁၀	၃.၀၃	၂.၈၀	၃.၃၅	၅.၃၁	
(ဋ)	နိုဝင်ဘာ	၃.၅၃	၂.၆၉	၄.၆၂	၃.၂၆	၄.၀၆	၃.၁၁	၃.၀၂	၃.၁၁	၃.၃၂	၅.၇၁	
(ဌ)	ဒီဇင်ဘာ	၃.၃၇	၂.၇၈	၄.၃၄	၃.၂၈	၃.၅၇	၃.၀၃	၂.၈၀	၃.၄၆	၃.၄၈	၅.၉၁	

<https://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=other-mild-arabicas-coffee&months=60>

ကော်ဖီ (ရိုဘတ်စတာ) လအလိုက် ဈေးနှုန်း

USD / ကီလိုဂရမ်

စဉ်	လအမည်	၂၀၁၂	၂၀၁၃	၂၀၁၄	၂၀၁၅	၂၀၁၆	၂၀၁၇	၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
(က)	ဇန်နဝါရီ	၂.၁၃	၂.၂၀	၁.၉၃	၂.၁၆	၁.၆၅	၂.၃၉	၁.၉၅	၁.၇၂	၁.၅၆	၁.၅၆	၂.၄၃
(ခ)	ဖေဖော်ဝါရီ	၂.၂၅	၂.၂၉	၂.၁၁	၂.၁၇	၁.၆၃	၂.၃၅	၁.၉၇	၁.၇၃	၁.၅၀	၁.၆၂	၂.၄၁
(ဂ)	မတ်	၂.၂၈	၂.၃၄	၂.၃၂	၂.၀၃	၁.၆၇	၂.၃၅	၁.၉၄	၁.၇၀	၁.၄၉	၁.၆၃	၂.၂၉
(ဃ)	ဧပြီ	၂.၂၄	၂.၂၄	၂.၃၃	၂.၀၃	၁.၇၇	၂.၂၈	၁.၉၅	၁.၆၂	၁.၄၁	၁.၆၄	
(င)	မေ	၂.၃၆	၂.၁၉	၂.၂၇	၁.၉၃	၁.၈၅	၂.၁၇	၁.၉၆	၁.၅၇	၁.၄၂	၁.၇၆	
(စ)	ဇွန်	၂.၃၃	၂.၀၀	၂.၁၈	၁.၉၉	၁.၈၉	၂.၂၅	၁.၉၀	၁.၆၃	၁.၄၂	၁.၈၇	
(ဆ)	ဇူလိုင်	၂.၃၆	၂.၁၀	၂.၂၄	၁.၉၂	၂.၀၀	၂.၃၁	၁.၈၆	၁.၆၃	၁.၄၉	၂.၀၈	
(ဇ)	ဩဂုတ်	၂.၃၅	၂.၀၇	၂.၂၁	၁.၈၉	၂.၀၂	၂.၃၀	၁.၇၈	၁.၅၆	၁.၆၀	၂.၁၀	
(ဈ)	စက်တင်ဘာ	၂.၃၁	၁.၉၄	၂.၂၂	၁.၈၀	၂.၁၄	၂.၁၉	၁.၆၉	၁.၅၆	၁.၆၀	၂.၃၁	
(ည)	အောက်တိုဘာ	၂.၃၀	၁.၈၅	၂.၃၁	၁.၈၂	၂.၂၉	၂.၁၇	၁.၈၈	၁.၅၁	၁.၅၁	၂.၃၂	
(ဋ)	နိုဝင်ဘာ	၂.၁၅	၁.၇၆	၂.၂၇	၁.၈၀	၂.၂၉	၂.၀၁	၁.၈၄	၁.၆၂	၁.၆၀	၂.၄၁	
(ဌ)	ဒီဇင်ဘာ	၂.၁၃	၁.၉၄	၂.၂၁	၁.၇၅	၂.၂၅	၁.၉၃	၁.၇၁	၁.၆၁	၁.၅၉	၂.၄၈	

<https://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=robusta-coffee&months=120>

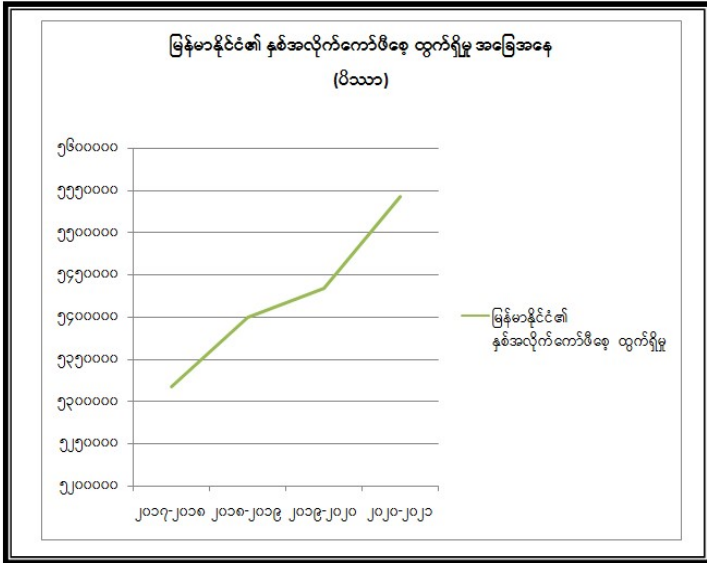
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၁၀။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်အလိုက် ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှု အခြေအနေမှာ (၂၀၂၀-၂၀၂၁)ခုနှစ်တွင် စိုက်ဧက စုစုပေါင်း (၅၀၂၄၈)၊ ရိတ်ဧက(၃၁၉၆၂)၊ အထွက်နှုန်း (ပိဿာ) (၁၇၃.၄၀)၊ တန်ချိန်အားဖြင့်(၀.၂၈)တန်၊ အထွက်(ပိဿာ) (၅၅၄၂၃၂)၊ တန်ချိန်အားဖြင့် (၉၀၅၀.၃) တန် ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ နှစ်အလိုက် ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှုမှာ နှစ်စဉ်တိုးတက်လျက်ရှိသည်ကို အောက်ပါ ဇယားဖြင့် တင်ပြအပ်ပါသည် -

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်အလိုက်ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှု၊ ရိတ်သိမ်းမှု၊ အထွက်နှုန်း

စဉ်	ခုနှစ်	စိုက်ဧက	ရိတ်ဧက	အထွက်နှုန်း (ပိဿာ)	အထွက် (ပိဿာ)
(က)	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၄၈၅၇၈	၃၀၆၂၇	၁၇၃.၆၃	၅၃၁၇၇၄
(ခ)	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၄၉၂၉၄	၃၁၁၂၇	၁၃၇.၄၆	၅၃၉၉၃၄၉
(ဂ)	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၄၉၇၀၉	၃၁၄၆၆	၁၇၂.၆၉	၅၄၃၃၈၆၃
(ဃ)	၂၀၂၀-၂၀၂၁	၅၀၂၄၈	၃၁၉၆၂	၁၇၃.၄၀	၅၅၄၂၃၂

Source : လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန/စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန

၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်မီစီစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု (၂၀၂၀-၂၀၂၁) စိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှု (တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အလိုက်) အခြေအနေကို လေ့လာရာတွင် စိုက်ဧကအများဆုံးမှာ ရှမ်းပြည်နယ်ဖြစ်ပြီး စိုက်ဧကမှာ (၂၇၅၃၇)၊ ရိတ်သိမ်းဧကမှာ(၁၇၄၇၄)၊ တန်ချိန်အားဖြင့် ကြည့်ပါက အထွက်နှုန်း (တန်ချိန်)(၀.၃၀)၊ အထွက်ပေါင်း(တန်ချိန်) (၅၄၃၂.၈) ဖြစ်ပါသည်။ ကရင်ပြည် နယ်၏ စိုက်ပျိုးမှုဧကမှာ (၁၀၀၂၉)၊ ရိတ်သိမ်းဧကမှာ (၇၅၅၁)၊ အထွက်နှုန်း (တန်ချိန်) (၀.၃)၊ အထွက်ပေါင်း (တန်ချိန်) (၂၁၂၅.၁) ဖြစ်ပါသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသ ကြီး၏

စိုက်ဧကမှာ (၅၈၆၆)၊ ရိတ်သိမ်းဧကမှာ (၂၃၈၆)၊ အထွက်နှုန်း (တန်ချိန်) (၀.၂)၊ အထွက်နှုန်း (တန်ချိန်) (၅၅၁.၇) ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အလိုက် ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှု အခြေအနေအား အောက်ပါဇယားဖြင့် တင်ပြအပ်ပါသည် -

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်
ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုစာရင်း (အမှန်)

စဉ်	တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်	စိုက်ဧရိယာ (ဧက)	ရိတ်ဧရိယာ (ဧက)	အထွက်နှုန်း (ပိဿာ)	အထွက် နှုန်း (တန်)	အထွက် ပေါင်း (ပိဿာ)	အထွက် ပေါင်း (တန်)
(က)	နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေ	၄၁၅	၄၁၅	၁၁၂.၀၀	၀.၂	၄၆၄၈၀	၇၅.၉
(ခ)	ကချင်ပြည်နယ်	၁၃၉၉	၁၂၅၃	၁၃၉.၃၀	၀.၂	၁၇၄၅၄၂	၂၈၅.၀
(ဂ)	ကယားပြည်နယ်	၇၀၉	၅၃၂	၁၃၄.၉၅	၀.၂	၇၁၇၉၃	၁၁၇.၂
(ဃ)	ကရင်ပြည်နယ်	၁၀၀၂၉	၇၅၅၁	၁၇၂.၃၅	၀.၃	၁၃၀၁၃၈၂	၂၁၂၅.၁
(င)	ချင်းပြည်နယ်	၁၀၁၆	၆၄၄	၁၂၂.၉၀	၀.၂	၇၉၁၄၇	၁၂၉.၂
(စ)	စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး	၆၇၈	၅၆၇	၁၉၈.၉၄	၀.၃	၁၁၂၇၉၉	၁၈၄.၂
(ဆ)	တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	၇၆၃	၁၆၄	၁၉၆.၆၃	၀.၃	၃၂၂၄၈	၅၂.၇
(ဇ)	ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	၁၁၁	၇၀	၁၅၄.၆၉	၀.၃	၁၀၈၂၈	၁၇.၇
(ဈ)	မကွေးတိုင်းဒေသကြီး	၁၄၁၅	၆၅၆	၄၄.၁၃	၀.၁	၂၈၉၄၇	၄၇.၃
(ည)	မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	၅၈၆၆	၂၃၈၆	၁၄၁.၅၉	၀.၂	၃၃၇၈၄၄	၅၅၁.၇
(ဋ)	ရှမ်းပြည်နယ်	၂၇၅၃၇	၁၇၄၁၄	၁၉၁.၀၅	၀.၃	၃၃၂၆၉၈၅	၅၄၃၂.၈
(ဌ)	ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး	၃၁၀	၃၁၀	၆၂.၃၄	၀.၁	၁၉၃၂၅	၃၁.၆
ပြည်ထောင်စုချုပ်		၅၀၂၄၈	၃၁၉၆၂	၁၇၃.၄၀၃	၀.၃	၅၅၄၂၃၂၀	၉၀၅၀.၃

Source: လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန

မြန်မာနိုင်ငံ၏ကော်ဖီပြည်ပတင်ပို့မှု

၁၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီစေ့ ပြည်ပတင်ပို့မှု အခြေအနေမှာ(၂၀၁၉-၂၀၂၀)ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်ပသို့ ကော်ဖီစေ့တင်ပို့မှု တန်ချိန်ပေါင်း (၈၅၂.၆၈၃)တန်၊ တန်ဖိုး အားဖြင့်အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း(၂.၅၉၁)တန် တင်ပို့ခဲ့ပါ သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသို့တန်ချိန် (၃၅၃.၀)ဖြင့် အများဆုံး တင်ပို့ခဲ့ပြီး၊ ဂျပန်နိုင်ငံသို့တန်ချိန်(၉၈.၅၂၀)ဖြင့် ဒုတိယ အများဆုံးတင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံသို့ (၉၇.၅၀)တန်ဖြင့် တတိယအများဆုံး၊ မလေးရှားနိုင်ငံသို့ တန်ချိန် (၄၁.၀၉၀) ဖြင့် စတုတ္ထအများဆုံးနှင့် ထိုင်ဝမ် နိုင်ငံသို့ (၃၉.၀)တန် ဖြင့် ပဉ္စမအများဆုံး တင်ပို့မှုရှိခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှ ကော်ဖီကို နိုင်ငံပေါင်း(၂၂)နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခဲ့ ပါသည်။

၁၃။ (၂၀၂၀-၂၀၂၁)ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် တန်ချိန်ပေါင်း (၇၇၁.၁၃၀) တန်ဖိုးအမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၂.၅၄၁) ဖြစ် ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ (၂၂၂.၉၀)တန်ဖြင့် အများဆုံး တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး၊ ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံသို့ တန်ချိန် (၂၁၃.၉၀)ဖြင့် ဒုတိယ အများဆုံးတင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ တတိယအများဆုံးအဖြစ် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တန်ချိန်(၁၀၀.၀၀)၊ စတုတ္ထအများဆုံးအဖြစ် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ တန်ချိန်(၈၃.၉၂၈)၊ ပဉ္စမအများဆုံးအဖြစ်

ယူအေအီးနိုင်ငံသို့ တန်ချိန်(၄၅.၉၄) တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံပေါင်း
(၁၇)နိုင်ငံသို့ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ် နိုင်ငံအလိုက် ကော်ဖီစေ့တင်ပို့မှုစာရင်း
(ပင်လယ်ရေကြောင်း+နယ်စပ်)

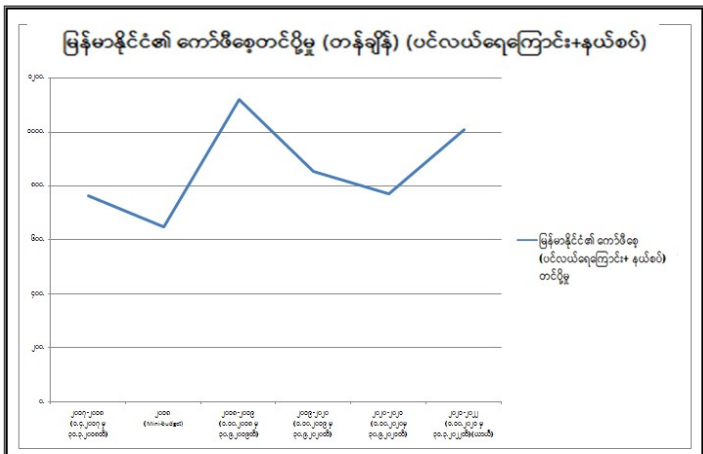
တန်ဖိုး-ကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း

စဉ်	နိုင်ငံအမည်	တန်ချိန်	တန်ဖိုး
၁	AUSTRALIA	၁၆.၁၆၈	၀.၁၁၃
၂	BELGIUM	၂၁၃.၉၀၀	၁.၁၁၆
၃	CANADA	၅.၅၂၀	၀.၀၂၅
၄	CHINA	၆.၇၃၄	၀.၀၄၂
၅	CHINA	၂၂၂.၉၀၀	၀.၁၈၆
	oversea		
	border	၂၂၂.၉၀၀	၀.၁၈၆
၆	DENMARK	၁.၀၂၀	၀.၀၀၆
၇	GERMANY, FEDERAL REPUBLIC OF	၀.၉၈၀	၀.၀၀၈
၈	JAPAN	၈၃.၉၂၈	၀.၄၅၈
၉	KOREA, REPUBLIC OF	၉.၀၂၀	၀.၀၂၆
၁၀	RUSSIAN FEDERATION	၅.၂၂၀	၀.၀၂၅
၁၁	INDIA		
	oversea		
	border		
၁၂	SAUDI ARABIA	၁၁.၁၆၀	၀.၀၉၅
၁၃	SPAIN	၅.၄၀၀	၀.၀၃၂
၁၄	TAIWAN	၁၇.၄၈၀	၀.၀၅၅
၁၅	THAILAND	၁၀၀.၀၀၀	၀.၁၁၈
	oversea		
	border	၁၀၀.၀၀၀	၀.၁၁၈
၁၆	UNITED ARAB EMIRATES	၄၅.၉၄၀	၀.၀၅၆
၁၇	UNITED KINGDOM	၁၅.၆၄၀	၀.၁၀၂
၁၈	UNITED STATES OF AMERICA	၁၀.၁၂၀	၀.၀၈၀
	စုစုပေါင်း	၇၇၁.၁၃၀	၂.၅၄၁

Source:Customs+DOT

၁၄။ (၂၀၂၁-၂၀၂၂)ဘဏ္ဍာနှစ် (၁.၁၀.၂၀၂၁ မှ ၃၁.၃.၂၀၂၂ထိ) (ယာယီ)တွင် တန်ချိန်ပေါင်း (၁၀၀၈.၉၈၀) တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၂.၀၉၁) တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တန်ချိန်(၅၆၄.၂၀)ဖြင့် အများဆုံး တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး၊ တရုတ်နိုင်ငံသို့ (၂၀၆.၁၀) တန်ဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ တတိယအများဆုံးအဖြစ် ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံသို့ တန်ချိန်(၁၁၉.၃၈၀)၊ စတုတ္ထအများဆုံးအဖြစ် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ တန်ချိန် (၃၇.၆၂၀)၊ ပဉ္စမအများဆုံးအဖြစ် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံသို့ တန်ချိန် (၃၂.၅၀) တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံပေါင်း(၁၂)နိုင်ငံသို့ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ ပါသည်။

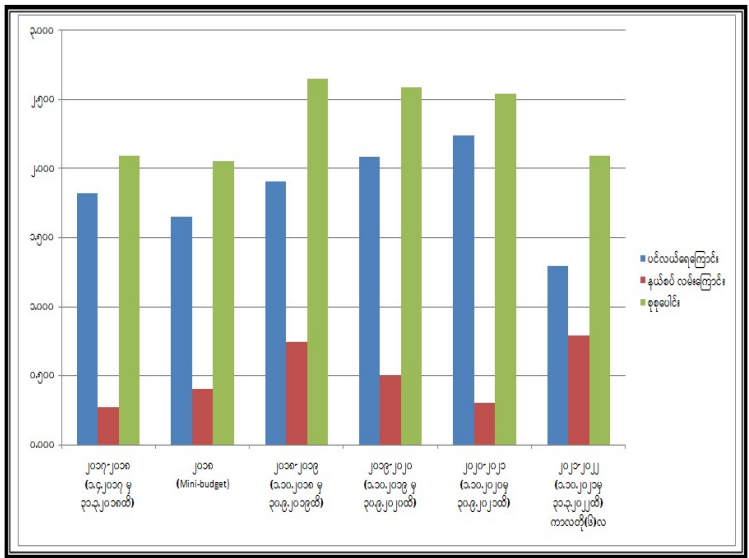
၁၅။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီစေ့ နှစ်အလိုက်ပြည်ပ တင်ပို့မှုအခြေအနေများအား တစ်ဖက်ပါ ဂရပ်ပုံဖြင့် တင်ပြအပ်ပါသည် -

Source: Custom Data + Dot

၁၆။ ကော်ဖီတင်ပို့မှုကို ပင်လယ်ရေကြောင်းဖြင့် အဓိကနှစ်စဉ်တင်ပို့လျက်ရှိပြီး နယ်စပ်လမ်းကြောင်းဖြင့် လည်း တင်ပို့လျက်ရှိရာ (၂၀၁၈-၂၀၁၉) ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း တန်ချိန် (၁၁၀၀) ကျော်ဖြင့် အမြင့်ဆုံး တင်ပို့ခဲ့ပါသည်။ သို့ရာ တွင် စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုမှာ(၂၀၁၉-၂၀၂၀)နှင့် (၂၀၂၀-၂၀၂၁) ဘဏ္ဍာနှစ်တို့တွင် အနည်းငယ်ကျဆင်းခဲ့ခြင်းမှာ ပင်လယ် ရေကြောင်းဖြင့် တင်ပို့မှုမြင့်တက်ခဲ့သော်လည်း နယ်စပ် လမ်းကြောင်းဖြင့် တင်ပို့မှုကျဆင်းခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီစေ့တင်ပို့မှု(တန်ဖိုး)(ပင်လယ်ရေကြောင်း+နယ်စပ်)

Source : Customs Data

ပြည်တွင်းစားသုံးမှု

၁၇။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိပ်တန်းကော်ဖီဆိုင်များနှင့် ဆွေးနွေးမှုများအရ ပြည်တွင်းစားသုံးမှုမှာ တစ်နှစ်လျှင် တန်ချိန် (၇၅၀)မှာ အများဆုံးဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းထား သော်လည်း အဆိုပါအချက်အလက်များကို အတည်ပြုရန် စာရင်းအင်းအချက်အလက်များမရှိပါ။ လှော်ထားသော ကော်ဖီနှင့် ကော်ဖီမှုန့်များ၏ အကြီးဆုံးထုတ်လုပ်သူ(၃)ဦး (ပရီမီယာ၊ မဟာနှင့် MFE)သည် ပြည်တွင်းစားသုံးရန် ၂၀၀၄-၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ကော်ဖီတန်ချိန် ၃၅၀ ခန့်ထုတ်လုပ်ပါသည်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ကော်ဖီထုတ်လုပ်သူ အများအပြားရှိပြီး ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကော်ဖီ(၁၀) တန်အထိ ထုတ်လုပ်နိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ကိန်းဂဏန်းများကို မရရှိနိုင်ပါ။

၁၈။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှု အခြေအနေမှာ ကောင်းမွန်သော အနေအထားတွင် ရပ်တည်နေ သော်လည်း မြန်မာ့ကော်ဖီကဏ္ဍသည် အစပျိုးအဆင့်မှ တိုးတက်ပြောင်းလဲရန်အတွက် အလားအလာရှိသော အနေအထား ဌာနရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ကော်ဖီကို ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအတွင်း၌ ဝယ်လိုအား၊ လိုအပ်ချက်နှင့် သောက်သုံးမှုမြင့်မားလာခြင်းနှင့်အတူအရည်အသွေးမြင့်သောအထူးတန်းဝင်ထုတ်

ကုန်အဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးပြီး ဈေးကွက်များ၌ ရောင်းချရန် စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့်လည်း ကော်ဖီစိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်သွားရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းကောင်းများရှိနေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့အလား အလာရှိသော ဈေးကွက်လိုလားချက်နှင့် ဝယ်လိုအား အခြေအနေများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု၌နည်းပညာ၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံ တကာမှ ဝယ်ယူလိုသူများနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေပါသဖြင့် ယင်းတို့ကိုကျော်လွှား ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၁၉။ မြန်မာ့ကော်ဖီလုပ်ငန်းသည် သက်တမ်းနုနယ်သည့် အဆင့်၌သာရှိနေပြီး မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၏အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်ကြီးထွားတိုးတက်လာရန်နှင့် တောင်သူများကို အကျိုးဖြစ် ထွန်းစေရန်အခွင့်အလမ်းရှိနေပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများက ကော်ဖီခြံအသစ်များ စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ကော်ဖီလုပ်ငန်းကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း တစ်ဦးချင်းရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများသည် ကော်ဖီဈေးကွက် ရှာဖွေခြင်းဆိုင်ရာ အသိပညာနည်းပါးပြီး အကူအညီများလည်း လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ

သည် ကော်ဖီလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းကို ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရန်၊ အဆင့် ဆင့် ထုတ်လုပ်ရန်၊ ဈေးကွက်တင်ရန်နှင့် ပြည်ပတင်ပို့ရန် အတွက် ဈေးကွက်ရှာဖွေရေးလမ်းကြောင်းများရရှိစေရန် အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိ ပါသည်။

၂၀။ အရည်အသွေးရှိသော မြန်မာ့ကော်ဖီ ဈေးကွက် မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာတစ်ခုရေးဆွဲရန်လိုအပ်လျက်ရှိရာ အဆိုပါမဟာဗျူဟာတွင် အောက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ် ပါသည်-

(က) အရည်အသွေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ။

မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်ပို့သည့် ကော်ဖီများ အရည်အသွေးပိုင်းတွင် တစ်သမတ်တည်း ရှိစေရန် အစိုးရအနေဖြင့် ကော်ဖီတင်ပို့မှု ဆိုင်ရာစံချိန်စံညွှန်းနှင့် အရည်အသွေး အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်များ ထုတ်ပေးရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေး တို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ ဝယ်လက်အများစုအတွက် အရည်

အသွေး တစ်သမတ်တည်းရှိမှုသည်လည်း
အလွန်အရေးကြီးပါ သည်။

(ခ) ထုတ်လုပ်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ များ။
အစိုးရအနေဖြင့် အရည်အသွေးမြင့် ကော်ဖီ
များကို ထုတ်လုပ်ရန်၊ ဈေးကွက် ရှာဖွေရန်
နှင့် တင်ပို့ရောင်းချနိုင်စေရန်အတွက်
ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအား တက်ကြွ
စွာ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။
သို့မှသာ မြန်မာ့ကော်ဖီ လုပ်ငန်းကို ကမ္ဘာက
အပြုသဘောဆောင်သည့် အသိအမှတ်ပြုခြင်း
ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စက်
ပစ္စည်း တင်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံး လုပ်
နည်းများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်နှင့်
INGOs များရှိ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှ
ကော်ဖီစိုက်ပျိုး သူနှင့် ထုတ်လုပ်သူများအတွက်
အကြံဉာဏ်ပေးကူညီဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါ
သည်။

(ဂ) ဈေးကွက်အပေါ် အလေးထားမှု။ မြန်မာ့
ကော်ဖီလုပ်ငန်းသည် ကော်ဖီဈေးကွက်၏
အထူးလိုအပ်ချက်များကို နားလည်သဘော

ပေါက်ရန် ကြိုးပမ်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။
မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ဈေးကွက်၏လို
အပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသော ကော်ဖီကို
ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် 'market driven' ကော်ဖီ
လုပ်ငန်းစု တစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာအောင်
ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) ဈေးကွက်အချက်အလက်။ မြန်မာ့ကော်ဖီ
စိုက်ပျိုးသူ အားလုံးအတွက် မျှတသော ဈေး
နှုန်းများရရှိစေရန်အတွက် အစိုးရအနေဖြင့်
ကမ္ဘာ့ကော်ဖီဈေးကွက်ပေါက် ဈေးကို ချိတ်
ဆက် အသိပေးနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို
စုံစမ်းဖော်ထုတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(င) အနည်းဆုံးကော်ဖီပမာဏ။ အရည်အသွေး
မြင့်ကော်ဖီတန်ချိန် (၅၀၀)သည် အထူး
သီးသန့်ကော်ဖီအသစ်ကို ဈေးကွက်ချဲ့
ထွင်ရန်အတွက် ယုံကြည်ရလောက်သော
အစီအစဉ်တစ်ခု စတင်ရန်အတွက် အနည်း
ဆုံးလိုအပ်ချက်ဟုယူဆပါသည်။ ကော်ဖီ
စိုက်ပျိုးသူများမှ စတင်ထုတ်လုပ်မည့်
အဆိုပါ အနိမ့်ဆုံး ပမာဏကို ရရှိရန် ကော်ဖီ

တင်ပို့မှုများကို ပေါင်းစည်းရန် လိုအပ် မည် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ကော်ဖီလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာအသင်းအဖွဲ့ များ၊ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်သူများ၊ ပို့ကုန်လုပ်ငန်း ရှင်များ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သွား ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၈) ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှု။ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းအများအပြားတွင် ပျံ့နှံ့ လျက် ရှိပါသည်။ အာရေဗီကာ (Arabica) ကော်ဖီ သည် မြောက်ဘက်တောင်တန်းများတွင် ထုတ်လုပ်လေ့ရှိပြီး ရိုဘတ်စတာ (Robusta) ကော်ဖီသည် မြေနိမ့်ပိုင်း တောင်ပိုင်းဒေသများ တွင် အများစု စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ပါသည်။ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူလုပ်ငန်းရှင် ငယ်များ(ပျမ်းမျှအားဖြင့် စိုက်ပျိုးမှုတစ်ဧက ထက်နည်းသော)သည် ကော်ဖီထုတ် လုပ်မှု ၏ ၈၀% ရှိပြီး ကျန်ပမာဏအား အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက စိုက်ပျိုးသူများ၊ ဧကအနည်းငယ်ရှိ

သော ကော်ဖီခြံပိုင်ရှင်များက ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ကော်ဖီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာအရ ကော်ဖီကို ဧရိယာအများအပြား စိုက်ပျိုးထားသောကြောင့် ယင်းအချိုးအစားမှာ ပြောင်းလဲနေပါသည်။ Arabica ထုတ်လုပ်မှုမှာ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှု၏ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး Robusta သည် ၃၃ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှု တန်ချိန်(၃၆၀၀)သည် ကမ္ဘာ့ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှု၏ (၀.၀၅) ရာခိုင်နှုန်းသာရှိပါသည်။

၂။ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုကို အဓိကလမ်းကြောင်း (၃) ခုဖြင့် ဈေးကွက်၌ရောင်းချလျက်ရှိရာ (၁) ပြည်တွင်း စားသုံးမှု၊ (၂)နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုမှတစ်ဆင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ခြင်းနှင့် (၃)နိုင်ငံတကာသို့ တင်ပို့ခြင်းဟုခေါ်ဆိုလေ့ရှိသော ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှတစ်ဆင့် တင်ပို့ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့ကော်ဖီကဏ္ဍသည် ကော်ဖီစေ့နှင့်ပြည်တွင်းသောက်သုံးရန်အတွက် ထုတ်ကုန် များကိုသာ ထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်ပပို့ကုန်တင်ပို့နိုင်မှု အလွန်နည်းကြောင်း အချို့ကသုံး

သပ်ထားပါသည်။ ကော်ဖီသန့်စင်ဆေးကြောခြင်းတွင် အသုံးပြုသည့်စက်များနှင့် နည်းပညာများသည် ခေတ်မီခြင်းမရှိဘဲ စွမ်းဆောင်ရည်လည်းမရှိကြောင်း McKinnons (1950s) က သုံးသပ်ထားပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေသည် ရေရှားပါးသော ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် အခက်အခဲဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

၂၂။ ရာသီအလိုက် ခူးဆွတ်ခြင်းနှင့်ရောင်းချမှုများ အပေါ်မူတည်၍ မြန်မာ့ကော်ဖီ၏ ပြည်ပတင်ပို့မှုမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ တိုးတက်လာရာ မလေးရှား၊ စင်္ကာပူ၊ တောင်ကိုးရီးယားနိုင်ငံများသို့ အများဆုံးတင်ပို့ခဲ့ပြီး နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းဖြင့်လည်း အများအပြား တင်ပို့ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ စုစုပေါင်း ပို့ကုန်တင်ပို့မှု ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ် မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ မြန်မာ့ကော်ဖီကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ သင်္ဘောဖြင့် ကော်ဖီတင်ပို့မှု စုစုပေါင်းပမာဏ ၉၂.၆ ရာ ခိုင်နှုန်းရှိပါ သည်။

၂၃။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ကော်ဖီ ပို့ကုန်ဈေးနှုန်းများသည် နိုင်ငံတကာကုန်စည်တန်ဖိုးဈေးနှုန်းများ အောက် ရောက်ရှိခဲ့ရာ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှလွဲ၍ ဈေးနှုန်းများကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါကာလများတွင် နယ်စပ်ပို့ကုန်များအတွက် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းမှာ ကော်ဖီတစ်ပေါင်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၀.၈၅ ဖြစ်ပြီး ပြည်ပ ပို့ကုန်များအတွက်

ကော်မီတစ်ပေါင်လျှင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁.၀၆ နှင့် နှိုင်း
ယှဉ်ပါက လျော့နည်းနေပြီး ယင်းဈေးနှုန်းမှာ ယခုနိုင်ငံ
တကာကော်မီဈေးနှုန်းဖြစ်သည့် ကော်မီတစ်ပေါင်လျှင်
အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၃၄ အောက်သို့လည်း လျော့နည်း
လျက်ရှိပါသည်။

၂၄။ ထိုကဲ့သို့ဈေးနှုန်းကွဲပြားမှုများကြောင့် ကော်မီ စိုက်
ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအများစုမှာ ကော်မီ အရည်အသွေးအပေါ်
အလေးမထားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ အလားတူ
လက်ရှိတွင် တရုတ်နိုင်ငံမှ ကော်မီဝယ်ယူသူများက အရည်
အသွေးညံ့သော ကော်မီများကို ဈေးနည်းနည်းသာပေး၍
ဝယ်ယူလျက်ရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့အခြေအနေများ ရှိနေ
သော်လည်းအရည်အသွေးကို တန်ဖိုးထားသောနိုင်ငံတကာမှ
ဝယ်ယူလိုသူများရှိပါသဖြင့် ၎င်းတို့နှင့် သဘောတူညီမှုများ
ပြုလုပ်လျက် အရည်အသွေးမြင့် ကော်မီများကို ထုတ်လုပ်ရန်
အလားအလာကောင်း များရှိနေပါသည်။ ယခင်အကဲဖြတ်
ဆန်းစစ်မှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ သန့်စင် ဆေးကြော
ထုတ်လုပ်လျက် ရှိသော ကော်မီများမှာ အထူးတန်းဝင်ကော်မီအဖြစ်
တွင်ကျယ် စွာရောင်းချနိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပြီး ထပ်မံ၍
အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာမြှင့်တင်ပြီး ဆောင်ရွက်မှု အခြေ
အနေမှာလည်း ကောင်းမွန်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကော်ဖီဈေးကွက်အလားအလာ

၂၅။ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကော်ဖီစိုက်ဧက ၄၉,၀၀၀ နီးပါး ရှိပြီး ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အာရေဗီကာဖြစ်ပြီး ကျန်ဧရိယာမှာ ရိုဘတ်စ် တာဖြစ်ပါသည်။ ကော်ဖီနှစ်စဉ် ထုတ်လုပ်မှုသည် တန်ချိန် ၈,၀၀၀ သာ ရှိသော်လည်း လွန်ခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ် အတွင်း ကော်ဖီပို့ကုန် တန်ဖိုးသည် သိသိသာသာ မြင့်တက် လာခဲ့သည့်အတွက် ပို့ကုန်ဝင်ငွေမှာ ၂၀၁၄-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ် တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၅ သန်းမှ ၆ သန်းထိ ရောက်ရှိ ခဲ့ပါသည်။

၂၆။ အာရေဗီကာကော်ဖီကို ရှမ်းပြည်နယ်ကုန်းမြင့်ပိုင်း နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် အဓိကထုတ် လုပ်လျက် ရှိပြီး ရိုဘတ်စ်တာကော်ဖီကို ကရင်ပြည် နယ် တောင်ဘက်ရှိ မြေနိမ့်ပိုင်း ဧရိယာများတွင် အများဆုံး စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အရည်အသွေးမြင့် အာရေဗီကာကော်ဖီ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အခြား Robusta ကော်ဖီများကို စိုက်ပျိုး အောင်မြင်လျက်ရှိရာ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ကတည်းက မြန်မာ နိုင်ငံတွင် စတင်လာရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ပါသည်။ အိမ်နီးချင်း လာအို၊ ထိုင်းနှင့် အိန္ဒိယ နိုင်ငံတို့နှင့် မတူညီဘဲ Robusta ကော်ဖီများကို ပိုမို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ

အရှေ့ပိုင်းနှင့် ချင်းပြည်နယ်တို့မှ ပိုမိုများပြားစွာ တွေ့ရှိရသော ကော်ဖီ မျိုးစေ့နမူနာအချို့အား စတင်တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ အရည်အသွေးမြင့် အာရေဗီကာ ကော်ဖီသည် ဈေးကွက် အလားအလာများစွာ ကြီးမားသော်လည်း လည်ပတ်မှုထုတ် လုပ်မှုအလွန်နည်းပါးပါသည်။

၂၇။ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံနေရာများ၊ ကော်ဖီစေ့သန့်စင်သည့် နေရာများနှင့် လုပ်သား ပညာပေး ရေး အစီအမံများစသည့် အခြေခံ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံ မှုများကို တစ်စိုက်မတ်မတ် ဆောင်ရွက်သွားခြင်းဖြင့် အလားအလာ များစွာ ကြီးမားသော ကော်ဖီဈေးကွက်ကို တိုးချဲ့သွားရန်နှင့် အနာဂတ်တွင် အမည်ကောင်းနှင့် ရပ်တည်နိုင်မည့် ကော်ဖီ အမျိုးအစားများကို ထုတ်လုပ်သွားနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

အနာဂတ်ကော်ဖီဈေးကွက်အလားအလာ

၂၈။ ဒေသတွင်းနိုင်ငံတို့၏ ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုအခြေ အနေ နှင့်မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်ကော်ဖီ ဈေးကွက် အလားအလာအား အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြအပ်ပါသည်-

- (က) ဗီယက်နမ်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ (Doi Moi reforms) ၏ ရလဒ်တစ်ခုအဖြစ်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ

ဈေးကွက်သို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် လာခြင်း
 တို့မှတစ်ဆင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသည် ၁၉၉၀
 ပြည့်နှစ်များတွင် ကော်ဖီစေ့ တစ်မျိုးဖြစ်သော
 ရိုဘတ်စတာ (Robusta) ကော်ဖီ အဓိက
 ထုတ်လုပ်သူအဖြစ်ပေါ် ထွက်လာခဲ့ပါသည်။
 ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မြေယာပိုင်
 ဆိုင်မှုကို တိုးပွားစေသကဲ့သို့ ပိုမို မြင့်မား
 သော value-added sectors များသို့
 ဦးတည်သည့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ထုတ်လုပ်
 မှုနှင့်ကဏ္ဍ အလိုက်အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ
 တွင် သိသာ ထင်ရှားသည့် ပြောင်းလဲမှုများဖြင့်
 သွင်းကုန်နှင့် ထုတ်ကုန်ဈေးကွက်များအား
 ဖြေလျှော့ပေးခဲ့ပါသည်။အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်း
 လဲမှု များကြောင့် ဓာတ်မြေဩဇာ ဈေးနှုန်း
 များ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။
 မြေယာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ကော်ဖီ
 ထုတ်လုပ်မှုအတွက် အရေးကြီးနေရာ
 တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သော တောင်ပေါ်ဒေသ
 များသို့ အသုတ်လိုက် ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်မှု ဆီသို့
 ရောက်ရှိစေခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် စာရင်း

အရ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကော်ဖီ ဒုတိယအများဆုံး ထုတ်လုပ်သည့် နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြုံတွေ့နိုင်ဖွယ် ရှိသည့်အရာများနှင့် အနည်းဆုံးအချက် (၃) ချက်ခန့် ကွဲပြားလျက်ရှိရာ ပထမအချက်မှာ ဗီယက်နမ် ကော်ဖီတွင် robusta က လွှမ်းမိုးလျက်ရှိခြင်း၊ ဒုတိယအချက်မှာ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ကော်ဖီ ဈေးနှုန်းများ အတက်အကျ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး လက်ရှိကမ္ဘာ့ ကော်ဖီဈေးအကျဘက်သို့ ရောက်ရှိနေစဉ် အတွင်း ဗီယက်နမ်ကော်ဖီသည် ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင် နိုင်စွမ်းရှိသော နည်းလမ်း တစ်ခုအဖြစ် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း၊ တတိယအချက်မှာ ဗီယက်နမ် ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှုတွင် နိုင်ငံရန်ပုံငွေ (သို့) နိုင်ငံစုံ ရန်ပုံငွေများမှ ပံ့ပိုးမှုများ ပါဝင်မှုမရှိခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့အဆင့်အတန်း တစ်ခုကို ရယူနိုင်ခဲ့ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရာများသည် ကော်ဖီ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတွင်

donor activity ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကွဲပြားခြားနားနေပါသည်။

(ခ) အင်ဒိုနီးရှား။ ကော်ဖီကို အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ သို့ ဒတ်ချ် လူမျိုးများက စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့ ပါသည်။ ၂၀၁၇ခုနှစ် စာရင်းအရ အင်ဒိုနီး ရှားနိုင်ငံသည် ကော်ဖီထုတ်လုပ်မှုတွင် ကမ္ဘာ့ စတုတ္ထအဆင့်၌ ရှိပါသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ကဲ့သို့ပင် အင်ဒိုနီးရှား ကော်ဖီ အများစုသည် Robusta အမျိုးအစားဝင် ကော်ဖီများ ဖြစ် ပါသည်။ (အကြမ်းဖျင်း အားဖြင့် ပို့ကုန်၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါ သည်)။ သို့ရာတွင် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံနှင့် မတူညီသည့်အချက်မှာ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးမြေများ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို မြေ ၁ ဟက်တာ မှ ၂ ဟက်တာစီသာ ပိုင်ဆိုင် လုပ်ကိုင်ကြသည့် အသေးစား စိုက်ပျိုး သူများက စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ကြခြင်း ဖြစ် ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေသည် ထုတ် လုပ်မှု ပမာဏနှင့် အရည်အသွေးကို တည်ငြိမ်မှု အားနည်းစေပြီး နိုင်ငံတကာဈေးကွက် (၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု)

တွင် အင်ဒိုနီးရှားကော်ဖီ၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို လျော့ကျစေခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၄ ခုနှစ်အစပိုင်းတွင် အင်ဒိုနီးရှား အစိုးရသည် ကော်ဖီ ပို့ကုန်အတွက် ကော်ဖီစေ့များကို အပြစ်အနာအဆာများပေါ်မူတည်၍ အဆင့် (၆)ခုဖြင့် ခွဲခြားသည့် အရည်အသွေး စံနှုန်းတစ်ခုကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းစံသတ်မှတ်ချက်များကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းသည် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ အရည်အသွေးမြင့် ကော်ဖီများကို ပမာဏတိုးမြှင့် တင်ပို့ရာတွင် အကူအညီ ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိပြီး နိုင်ငံ၏ အရည်အသွေးမြင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များသည် အရည်အသွေးမီ ကော်ဖီကိုသာ ဝယ်လိုအားရှိသော နိုင်ငံများတွင် အရည်အသွေးနိမ့် ကော်ဖီများ ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဈေးကွက်ရှယ်ယာများ အရှုံးပေါ်နေသည့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ဂုဏ်သတင်းကို ပြောင်းလဲရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ယင်းအရည်အသွေးပြည့်စုံချိန် စံနှုန်းများကို ကိုလံဘီယာနှင့် အိသီယိုးပီးယားနိုင်ငံတို့ ကဲ့သို့သော

ကော်ဖီ အဓိက ထုတ်လုပ် သည့် နိုင်ငံများတွင်
သုံးစွဲလေ့ ရှိကြ ပါသည်။

၂၉။ ကမ္ဘာ့ကော်ဖီဝယ်လိုအားသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များ
ကတည်းကပင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် မြင့်တက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်
ပါသည်။ ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်တို့သည် အကြီးမား
ဆုံး ကော်ဖီဈေးကွက်များအဖြစ် ဆက်လက်ရှိ နေစဉ်တွင်
ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်များ အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံ၏
ကော်ဖီဝယ်လိုအားမှာ မကြာသေးမီ ကာလအတွင်း သိသိ
သာသာမြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏တစ်ဦးချင်း
ကော်ဖီသောက်သုံးမှုမှာ အနည်း ငယ်သာရှိနေသေးသော်
လည်း ဂျပန်နိုင်ငံကဲ့သို့စားသုံးမှု တိုးတက်ပြောင်းလဲခြင်းများ
ရှိလာပါက တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကော်ဖီဝယ်လိုအားသည်လည်း
သိသိသာသာ တိုးတက်လာမည်ဟု မျှော်မှန်းထားပါသည်။

၃၀။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ တစ်ဦးချင်း ကော်ဖီသောက်သုံး
မှုနှုန်းသည် နည်းနေသေးသော်လည်း ကော်ဖီသောက်သုံး
သည့် ဖြစ်ထွန်းစ ဈေးကွက်များမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် အနာ
ဂတ်တွင် ကော်ဖီဝယ်လိုအား တိုးမြှင့်ရန် အဓိကကျသော ဈေးကွက်

များဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိပါသည်။ ခြုံငုံသုံးသပ်ရပါက လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုကျော် ကတည်းကပင် ကော်ဖီ တင်သွင်းသော နိုင်ငံများ၏ ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသတွင်း ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးရန် အချက်အချာကျ သည့်နေရာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး တစ်ဦးချင်း ကော်ဖီသောက်သုံးမှု များသော မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကမ္ဘာ့ကော်ဖီဈေးကွက်သို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ရန် အချိန်အခါကောင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်တို့ရှိ ရှိပြီး သား ဈေးကွက်များတွင် အရည်အသွေးမီသော သို့မဟုတ် အထူးကောင်းမွန်သောကော်ဖီများ၏ ဝယ်လိုအားမှာ မြင့် တက်လျက်ရှိပါသည်။

၃။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှ လက်ရှိကော်ဖီဝယ်လိုအား သည် ယနေ့အရည်အသွေးမြင့် ကော်ဖီများ သောက်သုံးမှု လျော့နည်းခြင်းကို အစားထိုးလာနိုင်ဖွယ်ရှိပြီး သောက်သုံး သူများမှ အရသာ အပြောင်းအလဲ ခံစားလာမှု များနှင့် ဒေသတွင်း ဝင်ငွေ တိုးမြှင့်လာမှုများကြောင့် ၎င်းတို့၏ ကြိုက် နှစ်သက်မှုများသည်လည်း အရည်အသွေး ပိုမို ကောင်းမွန်

သော ကော်ဖီသောက်သုံးမှုဆီသို့ ပြောင်း လဲလာနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ကော်ဖီဈေးကွက်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀၂.၀၂ ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိပြီး ၂၀၂၁-၂၀၂၆ ခုနှစ်အတွင်း နှစ်စဉ်တိုးတက်မှု နှုန်း ၄.၂၈ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ရောက်ရှိလာမည်ဟု ခန့်မှန်း ထားကြသည်။ ဥရောပ၊ မြောက်အမေရိကနှင့် အာရှရှိ အဓိက ကော်ဖီ တင်သွင်း စားသုံးသည့် ဈေးကွက်မှာ ကိုဗစ်-၁၉ အကြပ်အတည်းကြားတွင် ရှိနေသည်။ အစိုးရများ အနေဖြင့် လူချင်းခပ်ခွာခွာနေခြင်း၊ အပြင်ထွက်ရန် တားမြစ်ခြင်းစသည့် အစီအမံများကို ထုတ်ပြန်ထားသောကြောင့် ကော်ဖီဆိုင်များ၊ ကော်ဖီကြိတ်စက်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် အခြားအပြင်ဆိုင်များအတွက် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှုများရှိနေပါသည်။ သို့သော်လက်ရှိ ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါပြန့်ပွားမှုကြောင့် အိမ်အပြင် မထွက်ဘဲ အွန်လိုင်းမှ တစ်ဆင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု ပုံစံသည်လက်လီရောင်းချသူများ၊ ကော်ဖီကြိတ်စက် ပိုင်ရှင်များနှင့် စားသုံးသူများကို လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် တွန်းအားပေးနေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Nestle SA ကဲ့သို့သော

ကုမ္ပဏီများတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အစားအသောက်နှင့် အဖျော်
 ယမကာထုတ်ကုန်များအတွက် လက်လီဝယ်လိုအား မြင့်
 တက်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ပထမသုံးလပတ်တွင် အော်ဂဲနစ်
 အုပ်စုရောင်းအား ၄.၄ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်ဟု ထုတ်
 ပြန်ထားသည်။ ကပ်ရောဂါ ကာလအတွင်း စားသုံးသူများ
 အနေဖြင့် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို သိုလှောင်
 ထားကြသည့်အတွက် ကော်ဖီရောင်းအား တိုးတက်လာ
 ပါသည်။

၃၂။ ကော်ဖီဘူးများ(Coffee Capsules)၊ နှပ်သောက်
 ရသော ကော်ဖီထုပ်များ (Coffee Pods)နှင့် အသင့်ဖျော် ကော်ဖီ
 များကဲ့သို့ အချိန်ကုန်သက်သာပြီး အိမ်တွင်ဖျော်ရ လွယ်ကူ
 သော ကော်ဖီပုံစံများသည် လူအများကြား (အထူးသဖြင့်
 မြောက်အမေရိကနှင့် အနောက်ဥရောပ)တွင် ရေပန်းစား
 လာပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ အမျိုးသား
 ကော်ဖီအသင်း (The National Coffee Association)၏
 သုတေသနတွေ့ရှိချက်အရ စားသုံးသူ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းသည်
 ကော်ဖီကို အိမ်တွင် ကိုယ်တိုင် ဖျော်သောက်ရသည်ကို

ပိုမိုနှစ်သက်ကြကြောင်းတွေ့ ရှိရပါသည်။ ကော်ဖီဈေးကွက်တွင် အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ရကော်ဖီထုတ်ကုန်များ ဝယ်လိုအားများလာခြင်း၊ စားသုံးသူများအနေဖြင့် စက်ဖြင့် ကော်ဖီဖျော်သည့်စနစ် (Single-serve coffee brew systems) များကို လက်ခံလာကြခြင်းနှင့် ကော်ဖီဈေးကွက်တွင် ထိပ်တန်းဦးဆောင်သူများ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများအစရှိ သည့်အကြောင်းအချက်များစွာက ကော်ဖီဈေးကွက်ကို မောင်းနှင်နေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် အချို့သော စားသုံးသူများသည် အရည်အသွေးနှင့် အရသာကြောင့် အသင့်ဖျော်ကော်ဖီသောက်သုံးခြင်းမှ ပိုမိုကောင်းမွန်သောအရာများကို ပြောင်းလဲရွေးချယ်ရန် မျှော်လင့် နေကြသည်။ ယခင်ကာလများတွင် အသင့်ဖျော် ကော်ဖီကို တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန် (High-end product) အဖြစ် ယူဆခဲ့ ကြသော်လည်း ၎င်း၏ဈေးကွက် အခြေခံဖြစ်သည့် ငယ်ရွယ်သော စားသုံးသူများကို လက်လွှတ်လာရခြင်းသည် ဈေးကွက်လားရာကို ပြောင်းလဲလာစေပါသည်။

၃၃။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ကော်ဖီဈေးကွက်သည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၀၂.၀၂ ဘီလီယံ တန်ဖိုးရှိပြီး ၂၀၂၁-၂၀၂၆ ခုနှစ်အတွင်း နှစ်စဉ်တိုးတက်မှုနှုန်း ၄.၂၈ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ရောက်ရှိ လာမည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြသည်။ ဥရောပ၊ မြောက်အမေရိက နှင့် အာရှရှိ အဓိက ကော်ဖီ တင်သွင်းစားသုံးသည့် ဈေးကွက်မှာ ကိုဗစ်-၁၉ အကြပ်အတည်းကြားတွင် ရှိနေသည်။ အစိုးရ များအနေဖြင့် လူချင်းခပ်ခွာခွာနေခြင်း၊ အပြင်ထွက်ရန် တားမြစ်ခြင်းစသည့် အစီအမံများကို ထုတ်ပြန်ထားသော ကြောင့် ကော်ဖီဆိုင်များ၊ ကော်ဖီကြိုတ်စက်များ၊ စားသောက် ဆိုင်များနှင့် အခြားအပြင်ဆိုင်များအတွက် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှုများ ရှိနေပါသည်။ သို့သော် လက်ရှိအခင်း အကျင်းအသစ်ဖြစ်သည့် အိမ်အပြင် မထွက်ဘဲ အွန်လိုင်း မှတစ်ဆင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုပုံစံသည် လက်လီ ရောင်းချသူများ၊ ကော်ဖီကြိုတ်စက် ပိုင်ရှင်များနှင့် စားသုံး သူများကို လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် တွန်းအားပေးနေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Nestle SA ကဲ့သို့သော ကုမ္ပဏီများတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အစားသောက်နှင့်

အဖျော်ယမကာ ထုတ်ကုန်များအတွက် လက်လီ ဝယ်လိုအား မြင့်တက်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ပထမသုံးလပတ်တွင် အော်ဂဲနစ် အုပ်စုရောင်းအား ၄.၄ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည် ဟု ထုတ်ပြန်ထားသည်။ ကပ်ရောဂါ ကာလအတွင်း စားသုံး သူများအနေဖြင့် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများကို သိုလှောင် ထားကြသည့်အတွက် ကော်ဖီရောင်းအားတိုးတက်လာပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ၏ အခွင့်

အလမ်းများနှင့် အခက်အခဲများ

၃၄။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှု အခြေအနေမှာ ကောင်းမွန်သောအနေအထားတွင် ရပ်တည်နေသော် လည်း မြန်မာ့ကော်ဖီကဏ္ဍသည် အစပျိုးအဆင့်မှ တိုးတက် ပြောင်းလဲရန်အတွက် အလားအလာရှိသော အနေအထား ဌာန ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ကော်ဖီကို ဒေသတွင်း နိုင်ငံများ အတွင်း၌ ဝယ်လိုအား၊ လိုအပ်ချက်နှင့် သောက်သုံးမှုမြင့်မား လာခြင်းနှင့်အတူ အရည်အသွေးမြင့်သော အထူးတန်းဝင် ထုတ်ကုန်အဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးပြီး ဈေးကွက်များ၌ ရောင်းချရန် စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ

အနေဖြင့်လည်း ကော်ဖီ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးချဲ့ ဆောင်ရွက်သွားရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းကောင်းများရှိနေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အလားအလာရှိသော ဈေးကွက်လိုလားချက်နှင့် ဝယ်လိုအား အခြေအနေများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု၌နည်းပညာ၊ ဘဏ္ဍာရေး နှင့်နိုင်ငံတကာမှ ဝယ်ယူလိုသူများနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေပါသဖြင့် ယင်းတို့ကို ကျော်လွှား ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

၃၅။ မြန်မာ့ကော်ဖီကဏ္ဍသည် စီးပွားရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းရှိသည်သာမက နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အတွက်လည်း များစွာအကျိုးပြုပါသည်။ ကော်ဖီပင်များ အဓိကဖြစ်ထွန်းရာဒေသများ၏ သမိုင်းကြောင်းကို ကြည့်မည်ဆိုပါက တည်ငြိမ်မှုအားနည်းသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းဒေသများတွင် ကော်ဖီကဏ္ဍကို တိုးချဲ့ ဆောင်ရွက်ပါက စီးပွားရေးအရ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်ပြီး ဘိန်းပင်အပါအဝင် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသော မူးယစ်ဆေးဝါးများတရားမဝင် စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကို ဟန့်တားပြောင်းလဲပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ

နိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းဒေသသည် အရည်သွေးမြင့် အာရေဗီ ကာ ကော်ဖီမျိုးများ များစွာစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန် အလား အလာကောင်းများ ပိုင်ဆိုင်ထားပါကြောင်း ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO)၏ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အစီရင်ခံစာ၌ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ ဒေသသည် ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် အမြင့်ပေ ၃၃၀၀ အထက်ရှိသော သင့်တော်ကောင်းမွန်သည့် မြေနီလွင်ပြင် များနှင့် မြေဆီလွှာကောင်းများရှိပါသည်။ မိုးရေချိန် ၅၉ လက်မနှင့် ၇၉ လက်မအကြား ရရှိပြီး ခြောက်သွေ့သော ရာသီဥတုမျိုးလည်းရှိပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အာရေဗီကာ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးရန်အတွက် လိုအပ် သောမြေမျက်နှာသွင်ပြင်၊ ရာသီဥတုသည်ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် မြောက်လတ္တီကျု ၂၀ ဒီဂရီမှ ၂၄ ဒီဂရီ အကြား ရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အာရေဗီကာကော်ဖီမျိုးကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် တို့တွင် အထူးစိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တရားဝင် ထုတ်ပြန်ထားသော စာရင်းကိန်းဂဏန်း အချက်

အလက်များအရ အဆိုပါကော်ဖီစိုက်ခင်းများကို ရှမ်းပြည်နယ်
တွင် ၂၇,၀၀၀ ဧက၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ၁၀,၀၀၀ ဧက၊
တောင်ပေါ်မြို့ဖြစ်သော မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ပြင်ဦးလွင်
မြို့နယ်တွင် ဧက ၅,၀၀၀ ခန့်၊ ကချင်ပြည်နယ်တွင် ၁,၀၀၀
ဧကနှင့်ကယားပြည်နယ်တွင် ၁,၀၀၀ဧက အသီးသီး စိုက်ပျိုး
ဖြစ်ထွန်းလျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၃၆။ ရာသီအလိုက်ခူးဆွတ်ခြင်းနှင့် ရောင်းချမှုများ
အပေါ် မူတည်၍ ပြည်ပတင်ပို့မှုမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ စ၍ တိုး
တက်လာပြီး မလေးရှား၊ စင်္ကာပူ၊ တောင်ကိုးရီးယား နိုင်ငံ
များသို့ အများဆုံး တင်ပို့ရပါသည်။ မြန်မာ့ကော်ဖီ၏ နယ်စပ်
ကုန်သွယ်ရေး ပမာဏသည်များပြားပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့
စုစုပေါင်း ပို့ကုန်တင်ပို့မှု ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း အောက်ရှိချိန်တွင်
၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ တရုတ်နိုင်ငံသို့ သင်္ဘောဖြင့်
ကော်ဖီတင်ပို့မှု စုစုပေါင်း ပမာဏ ၉၂.၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။
တရုတ်နိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ကုန်သည်များထံ ပို့ကုန်အများအပြား
ရောင်းချမှု ဆိုင်ရာ ဈေးနှုန်းများသည် နိုင်ငံတကာ ကုန်စည်
တန်ဖိုးဈေးနှုန်းများအောက်ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။

လေ့လာမှုများအရ ကော်ဖီနှင့် ပတ်သက်၍ နယ်စပ်ကုန် သွယ်မှုတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှလွဲ၍ ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းခဲ့ ပါသည်။ အဆိုပါကာလများတွင် နယ်စပ်ပို့ကုန်များအတွက် ပျမ်းမျှ ဈေးနှုန်းမှာ ကော်ဖီတစ်ပေါင်လျှင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၀.၈၅ ဖြစ်ပြီး ပြည်ပပို့ကုန်များအတွက် ကော်ဖီတစ် ပေါင်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၀၆ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက လျော့နည်းနေပြီး ယင်းဈေးနှုန်းမှာ ယခုနိုင်ငံတကာ ကော်ဖီ ဈေးနှုန်းဖြစ်သည့် ကော်ဖီတစ်ပေါင်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၃၄ အောက်သို့လည်း လျော့နည်းလျက်ရှိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဈေးနှုန်း ကွဲပြားမှုများကြောင့် ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများစုမှာ ကော်ဖီ အရည် အသွေးအပေါ်အလေးမထားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ အလားတူလက်ရှိတွင် တရုတ်နိုင်ငံ မှ ကော်ဖီဝယ်ယူသူများက အရည်အသွေးညံ့သော ကော်ဖီ များကို ဈေးနည်းနည်းသာပေး၍ ဝယ်ယူလျက်ရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေများရှိနေသော်လည်း အရည်အသွေးကို တန်ဖိုးထားသော နိုင်ငံတကာမှ ဝယ်ယူလိုသူများရှိပါသဖြင့် ၎င်းတို့နှင့် သဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်လျက် အရည် အသွေး

မြင့် ကော်ဖီများကို ထုတ်လုပ်ရန် အလားအလာကောင်းများ ရှိနေပါသည်။ ယခင်အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်မှုများ အရ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် လက်ရှိသန့်စင် ဆေးကြောထုတ်လုပ်လျက်ရှိသော ကော်ဖီ များမှာ အထူးတန်းဝင် ကော်ဖီအဖြစ် တွင်ကျယ်စွာ ရောင်းချနိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပြီး ထပ်မံ၍ အရည်အသွေး ပိုင်းဆိုင်ရာ မြင့်တင်ပြီး ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေမှာလည်း ကောင်းမွန်လျက်ရှိပါသည်။

ကန့်သတ်ချက်များနှင့်ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောဖြေရှင်းမှုများ

၃၇။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးသည့် တောင်သူများ အနေဖြင့် အမျိုးမျိုးသော ကန့်သတ်ချက်များနှင့်ကြုံ တွေ့ နေရသည်။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာကောင်းမွန်သည့် လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စများအား နားလည်သဘောပေါက်မှု အားနည်းခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်း အားလျော့နည်းခြင်း ကဲ့သို့သော ကန့်သတ်ချက်များရှိ ကြောင်းကို မှတ်တမ်းများ အရ သိရှိရသည်။ အခြားကန့်သတ်ချက်များအနေဖြင့် ဈေး ကွက်ရရှိနိုင်မှု ခက်ခဲခြင်းနှင့် မြေယာဈေးကွက်၏ မသေချာမှု များနှင့် ပတ်သက်၍ သိရှိနားလည်မှု အားနည်းခြင်းတို့ကိုလည်း

တွေ့ရှိရသည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် ကော်ဖီစိုက်ပျိုးမှုကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးသည် အဆိုပါကန့်သတ်မှုများကို မည် သည့် အတိုင်းအတာအထိ ပယ်ဖျက်နိုင်မည်ဆိုသည့် ပမဏာ အပေါ်မူတည်လျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ထုတ်လုပ်သူများမှ ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများ၊ ရောင်းချ သူများ စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်တန်ဖိုးကွင်းဆက် တစ်ခုလုံးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

နည်းပညာနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံများ

၃၈။ စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ရိတ်သိမ်းခြင်းများဆောင်ရွက်ရာ တွင် လက်ရှိထုတ်လုပ်မှုနည်းပညာများမှာ သမားရိုးကျ နည်း လမ်းများအပေါ် မှီခိုလျက်ရှိခြင်းကြောင့် အထွက်နှုန်း နည်းပါး ခြင်း၊ အရည်အသွေးနိမ့် ကျခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် လေလွင့်မှု များ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းစသည့် ရလဒ်များထွက်ပေါ် လျက်ရှိသည်။ ရိတ် သိမ်းချိန် အလွန်ကာလများတွင် ပစ္စည်း သိုလှောင်မှုနည်းစနစ် မမှန်ကန်မှုကြောင့်အရည်အသွေးကိုထိခိုက်စေခြင်း၊ လုံလောက် သည့် အခြောက်ခံမှုမရှိခြင်းကြောင့် ကော်ဖီစနစ်တကျ ထုတ် လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ခက်ခဲရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်

စေပါသည်။ စိုက်ပျိုး ရေလုံလောက်စွာ မရရှိခြင်းသည်လည်း ထုတ်လုပ်မှု နည်းပညာဆိုင်ရာအားနည်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စရိတ်ကုန်ကျမှုကို ပိုမို ဖြစ်စေပါ သည်။ ထို့ပြင်ကော်ဖီစိုက်ပျိုးသည့်ဒေသများတွင် လျှပ်စစ် ဓာတ် အားမရရှိခြင်းနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှု ခက်ခဲခြင်း စသည်တို့ကို တွေ့ရှိရ ပါသည်။

အသေးစားထုတ်လုပ်မှုများ

၃၉။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် မန္တလေးတိုင်းရှိ အချို့ ဒေသများတွင် ကိုယ်ပိုင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင် ပိုင်းရှိ လယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှု နည်းပါးသည့် တောင်သူများ၏ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းများတွင် မတူညီသည့်စိန်ခေါ်မှုရှိနေ ပါသည်။ လယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုနည်းပါးသည့် တောင်သူများ အနေဖြင့်မြေယာဈေးနှုန်းများကြီးမြင့်ခြင်းနှင့် မြေယာထိန်း သိမ်းမှုမှတ်တမ်းများအားနည်းခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးနိုင် သည့်မြေများချဲ့ထွင်ရန် အခက်အခဲများဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တောင်သူများအကြား စုပေါင်းဆောင် ရွက်မှုအားနည်းခြင်းသည် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် သက်သာ

မှုကို အကန့်အသတ် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့ပြင် ရာသီကြိုကာလ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ချေးငွေရယူနိုင်မှု အခြေအနေများသည် စိုက်ပျိုးသူများနှင့် ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများအတွက် ခက်ခဲလာကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

တန်ဖိုးကွင်းဆက်များ

၄၀။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးသူများနှင့် စားသုံးသူများအကြား တန်ဖိုးကွင်းဆက်ချိတ်ဆက်မှုများ တိုးတက်မှုတွင် အားနည်းလာပါသည်။ တောင်သူများ အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုသေချာစေရေးအတွက် တန်ဖိုးကွင်း ဆက်များ အားကောင်းရန်မှာ မရှိမဖြစ်အရေးပါပြီး ဈေးကွက် စုစည်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဈေးကွက်များအတွင်း ဝင်ရောက်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကော်ဖီ ပို့ကုန်ကဏ္ဍ တိုးတက်စေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဈေးကွက် ရှာဖွေသူများအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှု မြင့်မားနေစဉ်အတွင်း၌ အရည်အသွေးရှိသည့် ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် လက်လီဈေးနှုန်း တန်ဖိုးအနည်းငယ်

မြင့်တက်နေမည် ဖြစ်သည်။ ရှုထောင့်တစ်ခုအနေဖြင့် ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှုမြင့်မားနေခြင်းသည် တောင်သူများအတွက် အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါကိစ္စရပ်သည် တောင်သူများထံသို့ ဈေးနှုန်းကမ်းလှမ်းမှုများ မြင့်တက်လာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှု ပိုမိုပြင်းထန်လာပါက အမြတ်ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေအား တဖြည်းဖြည်း ပျက်စီးစေသဖြင့် ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးသူများနှင့် အနီးကပ်ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်လိုသည့် ဆန္ဒများလျော့နည်းသွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့်ပို့ကုန်

၄၁။ ကြီးမားသည့်လုပ်ငန်းများ၏လုပ်ငန်းခွဲများ အကြားနှင့် ကိုလံဘီယာရှိ Nespresso ကဲ့သို့သော ကော်ဖီစိုက်ပျိုးရောင်းချသည့် အချို့ဒေသများတွင် ပို့ကုန်ကဏ္ဍအား အဓိကဦးတည်ဆောင်ရွက်မှုသည် စိုက်ပျိုးသူများနှင့်ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများအကြား ခိုင်မာသည့် ရင်းနှီးဆက်ဆံရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ အဆိုပါခိုင်မာသည့်ရင်းနှီး ဆက်ဆံရေးသည်

စက်ရုံများသို့ ရာသီကြိုကာလလိုအပ်သည့် ငွေရေးကြေးရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများမှ ဖော်ဆောင်ပေးသကဲ့သို့ အခြားသာဓကများအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးမှုမှ ထွက် ရှိသည့် ကုန်စည်များကို ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများမှ သာ ရရှိနိုင်ခြင်းစသည့် စုစည်းဆောင်ရွက်မှုရလဒ်များရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အရည်အသွေး

၄၂။ တန်ဖိုးကွင်းဆက်များသည် ခိုင်မာသည့် ရင်းနှီး ဆက်ဆံရေးများ ဖော်ဆောင်ပေးသကဲ့သို့ အရည်အသွေး မြင့်တင်ရေးတွင် တွန်းအားပေးမှုတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စံသတ်မှတ်ထားသည့် ဈေးနှုန်းအထက် ဈေးကောင်းရရှိနိုင်သည့် အရွယ်အစားရှိသော အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ကော်ဖီစိုက်ပျိုးရန် အကောင်းဆုံးအနေအထားတွင် ရှိသည်။ တောင်သူများကို အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ကော်ဖီ စိုက်ပျိုးခြင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရန် သင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုပေးခြင်းများကို ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရန်မကြာခဏလိုအပ်သည်။ ကော်ဖီ၏

အရည်အသွေးသည် စိုက်ပျိုးသည့် နည်းစနစ်များ၊ ရိတ်သိမ်း ပြီးနောက်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် စက်ရုံ တွင် သီးနှံကြိတ်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များပေါ်တွင် အဆုံး အဖြတ်ပေးသည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ်များ

၄၃။ ကိုလံဘီယာရှိ အရည်အသွေးထိန်းသိမ်းရေး အစီ အစဉ်မှ အထောက်အထားများအရ ကော်ဖီကဏ္ဍတွင် အရည် အသွေးမြှင့်တင်ခြင်းအစီအစဉ်ကို ပြည်ပဝယ်ယူသူမှ အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး တောင်သူများမှ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးမှု အရည်အသွေးများတိုးတက်စေရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များ ပိုမိုပြုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ အစီအစဉ်မှ တောင်သူ များ၏ ထုတ်လုပ်မှုများကို စံသတ်မှတ်ထားသည့် အရည် အသွေးပြည့်မီသည်ဟု ယူဆ၍ ဈေးနှုန်းကောင်းများပေး၍ ဝယ်ယူရန် ကတိပေးခဲ့သည်။ တောင်သူများမှအစီအစဉ် သို့ ရောင်းချရန် တောင်းဆိုခြင်းမခံခဲ့ရသဖြင့် အဆိုပါ အခြေအနေသည် ဝယ်ယူသူများအတွက် တောင်သူများနှင့် ခိုင်မာအား ကောင်းသည့် ရင်းနှီးမှုများရရှိပြီး ရှေ့ဆက်

ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခြေအနေများလည်း ရရှိစေသည်။
အဆိုပါ အစီအစဉ်တွင်ပါဝင်သည့် တောင်သူများသည် အရည်
အသွေးကောင်းမွန်သည့် ကော်ဖီများအတွက် မြင့်မား
သည့်ဝယ်လိုအား၏တဝက်ထက်ပိုမိုသည့် ပမာဏနီးပါးကို
ပြည့်မီစွာထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဆုပေးအပ်ခြင်းခံရကြောင်း
အထောက်အထားများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

စည်းမျဉ်း

၄၄။ တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက် အဓိကအဆင့်များ
တွင် ရင်ဆိုင်ရသည့် ကန့်သတ်ချက်များ ဖြေရှင်းခြင်းသည်
မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အနာဂတ်ကာလ၌ ကော်ဖီချဲ့ထွင်
စိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် အရေးကြီးသည့်ကိစ္စရပ် ဖြစ်လာမည်
ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးသူများနှင့် စားသုံးသူများအကြား
တန်ဖိုးကွင်းဆက်အလယ်ပိုင်းရှိ ဈေးကွက်ရှာဖွေသူများ၏
စည်းမျဉ်းများကို ဂရုပြုဆောင်ရွက်စေ၍ သေချာခိုင်မာသည့်
စာချုပ်များဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ကူညီရမည်ဖြစ်သည်။
ဖြစ်နိုင်ချေမရှိသည့်နေရာများတွင် ပြိုင်ဆိုင်မှုလျော့ကျသည့်
အချိန်များ၌ပင် နိုင်ငံတကာ ဝယ်ယူသူများ (သို့မဟုတ်)

ဈေးကွက်ရှာဖွေ သူများရရှိလာပါက တောင်သူများအတွက်
 အကျိုးအမြတ် ယူဆောင်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခ
 နယ်မြေများတွင် ထိန်းချုပ် ကန့်သတ်မှုများရှိခြင်း၊ မြေပြင်
 အခြေအနေ လုံခြုံရေးအားနည်းခြင်း၊ စာချုပ်ပါအတိုင်း လိုက်ပါ
 ဆောင်ရွက်မှု အားနည်း ခြင်း၊ ချေးငွေရရှိနိုင်မှု မရှိသလောက်
 နည်းပါးခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ အားနည်းခြင်း
 စသည် တို့ကို ရင်ဆိုင် နေရပါသည်။ ဗဟိုအစိုးရ၏ စီရင်ချက်
 နယ်ပယ် ပြင်ပရှိ တိုင်းပြည်၏ အစိုင်ခဲကြီးမားသည့် ပဋိပက္ခ
 များ ဖြစ်ပွား နေခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု
 တွင် ထိလွယ်ရှလွယ် ဖြစ်စေသည့် အဓိက ဖိအားတစ်ခုဖြစ်
 သည်။ (ထိခိုက်လွယ်သည့် နယ်မြေများတွင် တရားဝင် မဟုတ်
 သော၊ ဥပဒေအရ) တားမြစ်ထားသည့် လုပ်ငန်းများနှင့်
 ကုန်သွယ်မှုများဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်
 နေမှုများကို မူးယစ်ဆေးဝါးများ ထုတ်လုပ် ရောင်းချနေခြင်း
 နှင့် သဘာဝသံဃာတ အရင်းအမြစ်များကို တရားမဝင်
 နည်းလမ်းဖြင့် ကုန်သွယ်မှုအများအပြား ဆောင်ရွက်နေခြင်း
 များအရ သိသာထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်ရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ

တွင် ကော်ဖီစိုက်ပျိုး ရန်သင့်တော်သည့် ဧရိယာများသည် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာ နေရာများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိပြီး အဆိုပါ နေရာများသည် ယခင်ကာလများ သို့မဟုတ် လက်ရှိအချိန် များတွင် အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဒေသများတွင် တည်ရှိ နေပါသည်။ အဆိုပါ ဒေသများတွင် ရှမ်းပြည်နယ် သည် ထင်ရှားသည့် သာဓကဖြစ်ပြီး မူးယစ်ဆေးဝါး ထုတ် လုပ်ရန်အတွက် ဘိန်းစိုက်ခင်းများ တရားမဝင် စိုက်ပျိုး ဖြစ်ထွန်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဘိန်းစိုက်ပျိုးသည့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုနည်းသည့် တောင်သူများမှာ မြေယာသိမ်းဆည်း ခံရခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခြင်းနှင့် ခြောက်လှန့်ခံရခြင်းစသည့် ဆုံးရှုံးနိုင်ချေရှိသော ကိစ္စရပ် အလားအလာများနှင့် ကြုံတွေ့ကြ ရသည်။

၄၅။ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ဘိန်းအစားထိုး စိုက်ပျိုးနိုင်ရေးအတွက် ဆွဲဆောင်မှုရှိသောနည်းလမ်း တစ်ခု အဖြစ် အလားအလာကောင်းမွန်သည့် အစီအစဉ် ကောင်းဖြစ် သော်လည်း မူးယစ်ဆေးအစားထိုး အစီအစဉ်များ၏ အောင်မြင်မှု

မှတ်တမ်းအထောက်အထားများအရ အချို့နေရာများတွင် ရော
ထွေးမှုများရှိနေပါသည်။

မြန်မာကုန်သွယ်မှုနှင့်တင်ရေးအဖွဲ့

Reference

- (1) စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၊ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန(နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ)(၂၀၂၀-၂၀၂၁) ။
- (2) Report of USDA Link, USDA Foreign Agriculture Service, U.S Department of Agriculture, Data and Department of Agriculture, Data and Analysis (2020-2021).
- (3) Siddhartha Basu, Tim Dobermann, and Rocco Macchiavello : International Growth center, Policy Brief, (2019).
- (4) ပြည်ပတင်ပို့မှုစာရင်းများ၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန၊ (Trade Data)၊ Customs Data (၂၀၁၇-၂၀၁၈)၊ (၂၀၁၈-၂၀၁၉)၊ (၂၀၁၉-၂၀၂၀)၊ (၂၀၂၀-၂၀၂၀၂၁)၊ (၂၀၂၁-၂၀၂၂)ယာယီ။

